Augustus 2026

Kerk in de Stad

Kerkblad van de Keizersgrachtkerk - Amsterdam

KIDS 381

Inhoud

Van de redactie 3

Kopij- en verschijningsdata Kerk in de Stad 3

Kerkdiensten in de komende periode 4

Bereikbaarheid pastoraal team ... 4

Uit de Kerkraad en Moderamen .. 9

Groene Blaadjes 12

Klimaatmars 13

Weet je nog wel, verslag Netwerkbijeenkomst wijk 1, 2, & 3, 2026 18

Kunst in de Kerk 20

Enquete Keizersgracht 22

Documentairereeks 10 geboden 25

De Keizersgrachtkerk en haar dwarsliggers (134) 28

Overzicht van voorbereidingsgroepen en jaarrooster 34

Coverfoto: Open spirit#1 suleyman

De Keizersgrachtkerkgemeente heeft een eigen kas. Hiermee betalen we o.a. onkosten voor diensten en diverse activiteiten. Als u een eenmalige gift wilt geven aan de **wijkkas** kan dat op het volgende rekeningnummer: NL83INGB0004675575 t.n.v. Protestantse Gemeente – Kgk.

Wilt u het werk van de **diaconie** van de Keizersgrachtkerk steunen, gebruik dan de aparte rekening van de diaconie: NL 25 INGB 0000 870727 t.n.v. Diaconie Keizersgrachtkerk Amsterdam.

De Keizersgrachtkerkgemeente is onderdeel van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA). Een gift aan de PKA kan via: NL 51 INGB 0004605050 t.n.v. Protestantse Gemeente - 11, Amsterdam.

Ook kunt u een donatie doen aan het **Solidariteitsfonds** op rekeningnummer NL 89 ING B0005487357, t.n.v. ‘St. Werkgroepen Keizersgrachtkerk’ Amsterdam, o.v.v. Solidariteitsfonds.

Van de redactie

Erzsébet Oosterveld

Meestal hebben we een normale KidS (32 bladzijden) en soms hebben we een dikke KidS en heel soms hebben we een super KidS.
Bij aanvang van het nieuwe seizoen hebben we deze keer zo'n super KidS. Een KidS bordenvol artikelen en verhalen over het verleden, de toekomst en het heden van onze gemeente.
In deze KidS geen jaarrooster van kerkdiensten en de voorbereidingsgroepen zoals gebruikelijk in de start-KidS, maar daardoor wel meer ruimte voor de vele bijdragen van onze schrijvende gemeenteleden.
Daarop aanhakend, de KidS is van ons allen, dus als je een keer een verhaal, annecdote, gedachte met ons wil delen, schroom niet en stuur in naar redactie.kids@keizersgrachtkerk.nl. Wij zijn blij met jullie bijdrages!
PS: alleen een foto mag ook ☺

Veel leesplezier en een mooi seizoen gewenst!

Kopij- en verschijningsdata Kerk in de Stad

Kids	**In de kerk**	**Deadline**	**Opmerkingen**
382	zondag 25 oktober '26	woensdag 14 oktober'26	
383	zondag 20 december'26	woensdag 9 december'26	Kerst
384	zondag 7 februari 2027	woensdag 27 januari'27	40dagentijd
385	zondag 21 maart 2027	woensdag 10 maart 2027	Pasen
386	zondag 9 mei 2027	woensdag 28 april 202	
387	zondag 4 juli 2027	woensdag 23 juni 2027	Slotzondag

Kerk in de Stad verschijnt 7 keer per jaar. Kopij kunt u steeds tot negen dagen voor de verschijningsdatum inleveren per e-mail via redactie.kids@keizersgrachtkerk.nl.

Inleveren zondagse mededelingen
Behalve dit gemeenteblad Kerk in de Stad verschijnt wekelijks het Kg-krantje, op zondagmorgen ingevouwen in de liturgie, waarin mededelingen/berichten kunnen worden opgenomen. Kopij hiervoor kan worden ingeleverd tot vrijdagavond 22.00 uur bij Joost Koedijk (of per e-mail via: krantje@keizersgrachtkerk.nl).

Kerkdiensten in de komende periode

Datum	**Thema**	**Uitleg**
30 augustus ‘26	Startzondag	Annelies Jans
6 september ‘26	Zinvol verder leven na verlies	Riekje van Osnabrugge
13 september ‘26	Zinvol verder leven na verlies	Annelies Jans
20 september ‘26	Over het negende gebod	Daan Savert
27 september ‘26	Vredeszondag	Cor Ofman
4 oktober ‘26	Wortelen	Annelies Jans
11 oktober ‘26	Wortelen	Esther van der Panne
18 oktober ‘26	Wortelen	Jan Krans
25 oktober ‘26	*Doopdienst*	Annelies Jans
1 november ‘26	Op zoek naar hoop voor het klimaat	Annemarie van Wijngaarden
8 november ‘26	Op zoek naar hoop voor het klimaat	Gienke Deuten
15 november ’26	10 geboden	Mariecke van den Berg
22 november ’26	Gedachtenisdienst	Annelies Jans

Bereikbaarheid pastoraal team

Annelies Jans, 06-39183639, predikant@keizersgrachtkerk.nl

Vrijheid in alle kleuren van de regenboog

Annelies Jans

(AJ: mijn mail aan de redactie van de kids in juni kwam per ongeluk terecht in de spam. Deze spam hebben jullie dus nog van mij tegoed! 😉 Al moeten we nu wel een stukje verder achterom kijken. Én vooruit: want we zijn weer gestart na de zomerrust! Nou ja, rust? Ook in de zomer gebeurden er mooie dingen in de KGK. Een prachtige 'Boek jij bent geleefd'-serie, een ontroerende Pride Kerkdienst, doopgesprekken, onze website die weer bijgewerkt is met inspirerende thema's, een gloednieuwe brochure, en nog veel meer. Maar goed, eerst nu een terugblik naar een spraakmakende avond in mei…)

De Vrijheidsmaaltijd in de KGK, in samenwerking met The Spirit of Amsterdam. Dit jaar stond de avond in het teken van Queer Liefde. Soms is het al verzet om te bestaan. Om lief te hebben. Om zichtbaar te zijn. En dus kwetsbaar. Ook anno 2026…
Op 5 mei kregen drie queer makers het podium. Drie stemmen, drie lichamen, die in de samenleving vaak als ongemakkelijk en abnormaal worden gezien. En toch – in alle onvrijheid in deze wereld: vrij.

Niet alles verliep vlekkeloos. Er waren technische mankementen, niet iedereen was altijd goed verstaanbaar, en er moest hier en daar flink geïmproviseerd worden. Maar dat deed uiteindelijk weinig af aan wat er gebeurde. Wat mij misschien nog het meest raakte, was de verbazing en ontroering die ik opmerkte bij verschillende bezoekers. Niet alleen door de kunst zelf, maar door het eenvoudige gegeven dat queer mensen, *notabene in een kerk*, het podium kregen. Voor ons KGK-ers is dat misschien vanzelfsprekend, maar voor veel mensen is dat nieuw, en betekent dat heel, heel veel. (We zullen dat ook weer ervaren op 2 augustus tijdens de Pride Kerkdienst. Uitlegger dit jaar is de Amerikaanse bisschop Gene Robinson, die 25 jaar geleden in de wereldfamilie van Anglicaanse Kerken de eerste openlijk homoseksuele bisschop was. Een icoon! Mis het niet! Maar dat even terzijde 😉)

Queer liefde in de spotlight dus. Letterlijk. Één van de makers klom op 5 mei in diens act op de (liturgische) tafel. Schaars gekleed danste die: de littekens op de plek waar ooit diens borsten hadden gezeten, zichtbaar. Voor sommigen

was dat even slikken. Juist op de plek waar we zondag na zondag brood breken en druivensap schenken. Dat begrijp ik.
Maar hoe langer ik erover nadenk, hoe meer ik geloof dat juist daar iets wezenlijks gebeurde. Want die tafel vertelt het verhaal van een mens die werd afgewezen, bespot, veroordeeld en gebroken. Het verhaal van een lichaam dat, een mens die er niet mocht zijn. En juist daarom voelde het voor mij niet als een ontwijding van die plek, maar als een onverwachte vorm van herkenning. Daar stond iemand die zichtbaar maakte hoe pijnlijk het is om niet binnen de norm te passen, en uitgespuugd te worden. Iemand die woorden gaf aan het verlangen om gezien te worden. Aan de ervaring van er niet bij horen. Aan de moed die nodig is om toch te verschijnen. Mét diens littekens, in alle naaktheid en kwetsbaarheid. *En zo werd het op 5 mei opeens Pasen. Wie wordt weggeduwd, mag opstaan. Dansen. Leven. In Gods Naam. Juist op die tafel, waar wij zondag na zondag aan breken en schenken.*

Ik ben dankbaar voor de Spirit of Amsterdam die de makers koppelde aan onze kerk. Voor onze harde werkers die de avond mogelijk maakten. Voor de technici en de koks. Voor iedereen die aanschoof. Voor de gesprekken die ontstonden. En dankbaar ben ik voor de momenten waarop het even schuurde. Want begint vrijheid niet precies daar?

Wanneer dit kerkblad verschijnt, vieren we inmiddels Slotzondag (AJ: nee, inmiddels Startzondag! 😉). We hebben alle harde werkers in de KGK bedankt. (Heb je het gemist? Dan bij deze! DANK!) En nu nodigt de zomer ons uit om op adem te komen. Op te laden. Nieuwe kracht op te doen. Misschien ook om de verhalen en ontmoetingen van het afgelopen jaar nog eens in gedachten door te bladeren. Ik wens je een goede zomer toe. Met rust om te ontvangen, en met moed om te leven en te dansen in het licht. (AJ: en met elkaar gaan we weer van start! Ik kijk ernaar uit om dit nieuwe seizoen feestelijk met jullie te beginnen, 29 augustus! Laten we doorgaan met levensmoed en samen dansen in het licht!)

Het licht van de Eeuwige – zomers zonlicht – voor jou! Annelies

Geloofsbrief Alternatieve Synode PKN

Annelies Jans

Zoals in een eerdere KIDS aangekondigd, delen we de geloofsbrief die de Alternatieve Synode, bestaande uit bezorgde PKN-ers (inclusief onze dominee Annelies) opstelde op 18 april '26. De brief is een reactie op het tweede Palestijnse Kairos-document (hier te lezen in Nederlandse vertaling). Je kunt deze geloofsbrief hier ondertekenen: https://www.change.org/p/geloofsbrief-alternatieve-synode-pkn.

Op 16 november 2025 werd in Bethlehem Kairos Palestine II "A Moment of Truth: Faith in a Time of Genocide" uitgebracht. We danken Palestijnse christenen dat ze, temidden van geweld en dreiging, tijd en energie hebben gevonden om samen dit document te schrijven. We hebben het document gelezen en besproken, en dat was aangrijpend en hartverscheurend. Wij zijn ons er zeer van bewust dat Kairos II zich ook aan ons richt, als christenen wereldwijd. Wij geloven dat we als kerk zijn geroepen om recht en onrecht te onderscheiden en te benoemen, en radicaal naast de onderdrukte te gaan staan, zoals Jezus dat deed. Dat onrecht is nu aan de orde, ons handelen verdraagt geen uitstel.
Kairos II daagt ons opnieuw uit, nog krachtiger en vanuit een nog hemeltergender situatie van onrecht: namelijk van genocide, terwijl de bezetting en etnische zuivering nog gewelddadiger vormen hebben aangenomen. Dit document spreekt nadrukkelijk over de context van witte suprematie en christelijke zionisme. Het document zegt: een kerk die zwijgt, of niet helder spreekt, is het begrip van haar rol in Gods missie is kwijtgeraakt. Dat is wat nu op het spel staat, in het aangezicht van de doelbewuste verwoesting van Gaza en de moord op haar inwoners. Wij stemmen met onze Palestijnse broeders en zusters in dat solidariteit en profetische actie in deze situatie noodzakelijk zijn, en dat we al veel te lang hebben gewacht.

Onze eigen context - Palestijnse christenen wijzen er in Kairos II op dat de huidige Israëlische genocide moet worden gezien in lijn met decennia Israëlisch vestigingskolonialisme. Dat Israëlische kolonialisme kan niet los gezien worden van de langere geschiedenis van Europees christelijk geïnspireerd kolonialisme - in de Nederlandse context ging het dan om protestants kolonialisme, dat eveneens genocidaal was. Als kerk in Nederland, is het belangrijk dat wij dit erkennen, en blijven onderzoeken. Witte christelijke suprematie bestempelde joden tot buitenstaanders, zij waren geen echte Europeanen. Het uitblijven van een heldere veroordeling van de Israëlische genocide en van werkelijke solidariteit met Palestijnen, ook binnen de PKN, komt voort uit diezelfde witte christelijke suprematie.

Het komt voort uit de doorgaande racialisering van ‘semieten’, die nu vooral moslims treft en degenen die met hen geassocieerd worden.
Als protestantse christenen in Nederland willen wij verantwoordelijkheid nemen voor ons aandeel in antisemitisme en in islamofobie. We zijn ons ervan bewust dat zowel christelijk zionisme als islamofobie vandaag een voedingsbodem vormen voor steun aan de staat Israël en daarmee onderdeel is van onze medeplichtigheid bij de genocide die die staat pleegt. We hebben weliswaar gewerkt aan bewustwording over antisemitisme in onze theologie, maar we hebben daarbij de ontmenselijking van Palestijnen (als 'semieten') niet geadresseerd. Deze vervlochten vormen van ontmenselijking en onderdrukking zijn in onze kerken steeds uit elkaar gehaald. Maar in de tijd dat Joden werden vergast, was Palestina gekoloniseerd door het Westen. Onze theologie had een aandeel in beiden. Met die werkelijkheid moeten wij leven.
Erkennen dat onze theologie een voedingsbodem is geweest voor geweld en ontmenselijking en dat witte en protestantse suprematie ook in onze context nog steeds gewelddadige effecten hebben, vraagt reflectie, moed en uithoudingsvermogen. Dit is het moment om dat te doen: ‘moment van waarheid’ - een Kairos-moment, dat vraagt dat we scherp spreken, en adequaat handelen.
Tegelijk halen we ook inspiratie uit de solidariteit en het verzet in de christelijke traditie, dat ook heeft bestaan in onze kerk. Verzet tegen antisemitisme, gelovigen die actief waren in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog, en verzet tegen kolonialisme, ook vanuit Europese kerken, inspireert ons.

Hoe gaan we als kerk voorwaarts?
Wij, de kerk, erkennen dat de staat Israël genocide pleegt in Gaza, en zich schuldig maakt aan etnische zuivering en bezetting van Palestina. Israëls regering moet verantwoordelijk gehouden worden voor de oorlogsmisdaden die het pleegt.
Wij willen solidair zijn met iedereen die tegen genocide, bezetting, en geweld is. Palestijn, Israëli, jood, moslim, christen, atheïst. Wij willen daarom anti-zionistische joodse organisaties en personen in Nederland en in Israël en Palestina ondersteunen.
Wij verwerpen theologieën die onderdrukking rechtvaardigen. Concreet zien wij de noodzaak om ons te verdiepen in christelijk zionisme en de negatieve gevolgen daarvan, en christelijk zionisme actief te verwerpen. Hiermee sluiten we aan bij de Wereldraad van Kerken, de Lutheran World

Federation en de World Council of Reformed Churches, die christelijk zionisme ook verwerpen.
Wij willen ons blijvend uitspreken tegen haatdragende ideologieën zoals antisemitisme en islamofobie, en blijven onderzoeken waar deze onze denkwijze en ons handelen (onbewust) beïnvloeden.
We roepen als kerk de regering op om zich onomwonden uit te spreken voor de toepassing van internationaal recht en mensenrechten en handelsrelaties en defensieverdragen met Israël op te schorten.
Wij steunen en participeren in creatief, geweldloos verzet; waaronder ook BDS (zie bijvoorbeeld dit artikel van One World).

Uit de Kerkraad en Moderamen

Ada Westeneng

We zijn weer van start gegaan! Op de mat kwam een prachtige uitnodiging van onze dominee Annelies Jans om weer meer te doen met het nieuwe seizoen, een nieuw hoofdstuk. En om elkaar weer te ontmoeten en te proosten op het leven! Wat heb ik daar nog aan toe te voegen?
We gaan er weer voor en we geven en we ervaren de ruimte, de bezinning, de bezieling, en de ontmoeting in het hartje van Mokum! In de nieuwe mooie brochure (dank Martyn Mulder) zien we een aantal van onze middelen voor deze bezieling, ontmoeting en bezinning.
Nog even over die mooie welkomstbrief van Annelies. Er staat een QR-code in. We willen graag van de gemeenteleden weten hoe ze zich voelen in onze kerk. En wat we belangrijk vinden en welke kansen en ideeën er zijn. Om samen verder te bouwen aan een gemeenschap waar mensen zich welkom en betrokken voelen. Wil je deze ‘enquête’ wel even invullen? Verderop in deze KidS zal Corina

Leegwater hier nog iets over schrijven.
In de zomer leek het misschien rustig, maar er gebeurde toch heel wat.
- In de tuin is een nieuw speeltoestel geplaatst voor de kinderen. Het oude toestel was helemaal versleten en inmiddels onveilig. In een sneltreinvaart is hierover een besluit genomen en besloten tot plaatsing. Wat waren we blij met een mooi legaat dat binnenkwam en dit financieel mogelijk maakte!
- De Pride kerkdienst was ook dit jaar weer overweldigend en ontroerend. In de twee weken die de World Pride duurde zag ik steeds weer onze lhbtiq+ predikant van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA), Wielie Elhorst, present. Zo jammer dat dit predikantschap van 0,5 naar 0,2 aanstelling is verlaagd per 1 september. Niet de vraag of het een nuttige functie is, dat wordt volop erkend, maar de financiën (waaruit zal dit betaald worden?) heeft bij de PKA tot dit besluit geleid.
- De zomerdiensten 'Boek jij bent geleefd' werden heel mooie en creatieve kerkdiensten. Niks niet een kerk op zomerreces, springlevend!
- En vlak voor de startzondag worden/zijn, nu toch echt, de gevelletters geplaatst. Op de voorgevel inderdaad. Zodat iedereen van een afstand kan zien dat we de KEIZERSGRACHTERK zijn.

Uit de diaconie

Anna Verbeek

Mensen die van kinds af aan in de kerk zijn opgegroeid associëren de diaconie vaak met 2 dingen: praktische hulp aan gemeenteleden of aan mensen in de periferie van de kerk die financieel in de knel zitten, én 'zending en werelddiaconaat'.
Wat betreft het eerste: misschien is dat van oudsher wel de rol van de diaconie. Tot de AOW en de bijstandswet in Nederland van kracht werden (in resp. 1957 en 1965), kwam alle sociale hulp van de kerken (de diaconieën van diverse protestantse en lutherse kerken, en de rk caritas) en van maatschappelijke initiatieven. Die laatste varieerden van een (hervormd of protestants) 'Weduwen- en wezenfonds', rond 1870 opgericht in verschillende steden, tot de Maatschappij van Welstand (1822 gestart als hulp aan arme protestantse gezinnen op het Brabantse platteland en uitgegroeid tot een landelijk opererend fonds dat bereid is uiteenlopende kerkelijke projecten mede te financieren). Die 19e -eeuwse initiatiefnemers waren natuurlijk meestal rijke kerkelijke regenten/werkgevers die, met de toenemende industrialisatie, zagen

dat de sociale situatie van arbeiders (en hun weduwen) uiterst belabberd was.
Enfin – interessante geschiedenis.
Onze KGK diaconie wil helpen waar geen helper is. We overleggen met elke persoon (van binnen of buiten onze gemeente) die een beroep op ons doet en bespreken samen hoe hulp het beste vorm kan krijgen. Soms zijn mensen te bescheiden om hulp te vragen – dus véél dank aan gemeenteleden die de diaconie attenderen op personen in een zorgelijke situatie, en die ons soms ook helpen met gesprekken en praktische hulp – jullie zijn eigenlijk onze extra diakenen! Ook bieden we hulp aan vluchtelingen zonder verblijfspapieren, vaak i.s.m. andere diaconale organisaties.
We zorgen daarnaast voor financiële ondersteuning aan verschillende, meest Amsterdamse, goede doelen – vanuit de opbrengst van de collectes voor (door de wijkdiaconie gekozen) goede doelen, aangevuld met de giften die gemeenteleden naar onze bankrekening overmaken! Ook hier geldt: veel dank, lieve donateurs!
Je zou kunnen zeggen dat het oude werelddiakonaatwerk bij de KGK het jasje heeft aangetrokken van het Solidariteitsproject. Wel kunnen we via landelijke collectes als KGK financieel het werk van Kerk in Actie en andere hulporganisaties rondom oorlogssituaties en natuurrampen steunen.
Last but not least houdt de KGK-diaconie ook op gezette zaterdagmiddagen de kerk open voor voorbijgangers. Soms zijn dat buurtgenoten, soms zijn dat toeristen en het is nooit druk – maar mensen zijn altijd enthousiast over de kerk en je hebt meestal wel een paar mooie gesprekken. Het is een eenvoudige manier om als kerk zichtbaar te zijn en mensen gastvrij uit te nodigen voor zondagse diensten of mooie doordeweekse activiteiten. Deze maanden voeren we met verschillende organisaties (zoals het Buurtteam centrum) in de binnenstad gesprekken over situaties die zij tegenkomen waar we als diaconie mogelijk van betekenis kunnen zijn
Kortom: gevarieerd en bevredigend werk voor het oprapen bij de diaconie! Doe je ook mee? Het zou fijn zijn om enkele nieuwe diakenen te mogen begroeten in ons midden!! Afgezien daarvan doen we hier een oproep voor Open Kerk. Als we voldoende vrijwilligers hebben kunnen we in het Monumenten-weekend 12 en 13 september langer open zijn dan de gebruikelijke 2 uur op zaterdagmiddag. Neem je contact met ons op als je mee wilt doen? Dat kan via
diaconie@keizersgrachtkerk.nl

Kerk in de Stad: samen mogelijk maken **Martine Koedijk**

Ons wijkblad *Kerk in de Stad* is voor veel lezers een vertrouwde verbinding met onze gemeente. Het brengt verhalen, nieuws, inspiratie en laat zien wat er leeft binnen onze Keizersgrachtkerk. Voor sommigen is het een manier om betrokken te blijven, voor anderen een aanleiding om juist weer aan te haken.
Het maken, drukken en versturen van de *KidS* brengt natuurlijk kosten met zich mee. Daarom vragen we om een **vrijwillige bijdrage** van €18,50. Natuurlijk is ieder ander bedrag ook van harte welkom.
In een vorig artikel schreef ik dat we als kerkgemeente steeds vaker zullen vragen om doelgerichte bijdragen voor zaken die mensen waardevol vinden. Kerk in de Stad is daar een heel mooi voorbeeld van. Zo helpen we samen om dit blad ook in de toekomst mogelijk te maken.
Voel je dus vrij om, als je het blad met plezier leest en het belangrijk vindt dat het kan blijven verschijnen, een bijdrage over te maken. Iedere gift – groot of klein – wordt zeer gewaardeerd!
Je kunt je bijdrage op twee manieren overmaken:

1. Via de QR-code hieronder. Scan deze met de camera van je smartphone.
2. Door een bedrag over te maken naar de rekening van de wijkkas van de Keizersgrachtkerkgemeente: **NL83 INGB 0004 6755 75** t.n.v. **Protestantse Gemeente – KGK**, onder vermelding van **bijdrage KidS**.

Hartelijk dank voor je betrokkenheid en je bijdrage.

Groene Blaadjes

Goed Nieuws! **Christien Visch**

Natuurlijke theelichtjes; 100% plantaardig.

Bij de stilteplek worden regelmatig lichtjes aangestoken. Een mooi ritueel, je denkt aan iets of iemand en als blijk

daarvan steek je een lichtje aan. Jouw aandacht is tijdens het aansteken even bij die persoon of situatie.
Iedereen gebruikt steeds een nieuw waxine lichtje. Iedere week gooien we de oude lichtjes weg. Waarom doen we dat, is het belangrijk dat we telkens een ongebruikt lichtje aansteken??

Ik woonde als kind op Bali en keek vaak naar het dagelijkse offertjes brengen. Twee keer per dag waste men zich en kleedde men zich netjes aan om vervolgens met een dienblad vol zelf gemaakte offertjes langs allerlei plekken te gaan offeren. De offertjes bestonden uit kleine, van palmblad gemaakte schaaltjes, daar lag meestal een theelepeltje rijst op, een bloemetje en een wierookstokje. Men knielde neer, deed een kort gebed en legde een offertje op de grond voor de boze geesten en boven in de pagode voor de goede geesten. Na dit korte moment waarin men met veel aandacht en zorg een offer had gebracht aten de honden al het eetbare op. De rest verteerde in de natuur.

Wij zijn een Groene kerk, ik vind dat we het klimaat niet onnodig moeten belasten. (de lichtjes zijn gemaakt van waxine, een aardolie product en de bakjes van aluminium.)
Gelukkig bestaan er nu Natuurlijke theelichtjes “Natural Tealights” die geen belasting voor de natuur zijn. Deze lichtjes branden 6 uur, we willen zuinig omgaan met onze spullen en ze niet meer weggooien als ze nog niet opgebrand zijn. In de Stilteplek zult u binnenkort een schaal aantreffen met nieuwe en ook reeds gebrande lichtjes, steek gerust een “oud”lichtje aan want het gaat immers om de aandacht en zorg waarmee we dat lichtje aansteken.

Klimaatmars

Ellen Koedijk

Zaterdag 12 september in Amsterdam
De klimaatcrisis is er al! De beelden van branden, droogte en overstromingen illustreren wat eerder in cijfers werd uitgedrukt en voor velen nog een ver van mijn bedshow was.
De komende weken worden keuzes gemaakt die bepalen hoe Nederland er de komende jaren uitziet. Toch blijft de politiek vasthouden aan fossiele afhankelijkheid.
Drie dagen na de Klimaatmars presenteert het kabinet op Prinsjesdag de Miljoenennota. Juist omdat dit kabinet geen meerderheid heeft, staat er nog niets vast.
Dit is het moment om te laten zien dat Nederland kiest voor een nieuwe koers. Hoe groter de beweging, hoe sterker het signaal.
De eisen in het kort: kies voor onze toekomst, weg met fossiel, veilig wonen, een betaalbare energierekening en een leefbare wereld!

Wat kan je doen?

- Meelopen in de mars

We verzamelen als KGK-ers om 13 uur op de Dam voor Madame Tussauds

- Je familie en vriendenkring oproepen om ook mee te lopen.
- Verspreiden van posters, in het echt of digitaal.
- Doneren voor de kosten van de organisatie.

Meer informatie hierover vind je op Klimaatmars.nl

Laatste bericht van de Taakgroep Zichtbare Kerk

Ada Westeneng

Wat een rit is het geweest! In februari 2022 begon onze Taakgroep aan haar opdracht om de kerk op drie manieren meer zichtbaar te maken: 1. Online (nieuwe website) 2. Fysiek (het voorportaal) 3. Binnen het lokale netwerk in Amsterdam (contact met buren, kerken en organisaties).

Per 28 juni zit onze taak erop. We zijn natuurlijk apetrots op wat er de afgelopen 4 jaar - samen met onze gemeenteleden - is bereikt:

- Na 45 jaar is er een kleurrijk logo ontwikkeld dat ons warme en dynamische karakter weergeeft.
- Ook het Solidariteitsfonds heeft een fris nieuw logo gekregen dat past bij ons gemeentelogo.
- Er is een huisstijl met sjablonen ontwikkeld. Die wordt al op diverse plekken succesvol toegepast, in het gebouw, de powerpointpresentaties op zondagochtend, op de site, in het KG-krantje en de Link.
- Er zijn trainingen in ontwerpprogramma Canva geweest waardoor communicatie ontwerpen makkelijk kunnen worden opgeleverd, van flyers en jaarboekjes tot en met posts voor sociale media.
- We hebben een nieuwe website gebouwd en daar foto's met een hoge kwaliteit voor verzameld / laten maken.
- Er is een webredactie aangesteld die deze nieuwe website heeft gevuld en ondertussen alle communicatie coördineert en de agenda up-to-date houdt.
- Ons taalgebruik is doorgelicht op toegankelijkheid (minder jargon en meer uitnodigend voor de buitenwereld).
- Er kwam een communicatierichtlijn voor iedereen die een kerkactiviteit organiseert om een afbeelding en korte beschrijving aan te leveren bij de webredactie.
- Er kwam een wederzijdse excursie naar Paradiso om inspiratie op te doen over hun aanpak.
- Er werden tal van Open Kerken georganiseerd, met thee en koekjes en de medewerking van vele vrijwilligers.
- Er is een monitor geplaatst aan de Kerkstraat (die hopelijk binnenkort dienst gaat doen en voorbijgangers wijst op het bestaan van onze kerk en aanstaande activiteiten).
- De gevel aan de Keizersgracht werd tweemaal van onze naam voorzien. Boven de deuren in het portaal in de moderne uitvoering met logo en op 8 meter hoogte in klassieke uitvoering. Daardoor zien mensen in één opslag wie we zijn en of ze bij het juiste adres zijn.

Omdat we dit werk lang niet allemaal alleen hebben gedaan zijn lovende woorden vanuit onze Taakgroep op hun plek:

- Anja Scheffer zwengelde het proces van actiever nadenken over onze communicatie aan, tijdens het KGK2030 proces en daarvoor.
- Auke van der Leij begeleidde de taakgroep in het begin en zorgde voor een duidelijke opdrachtformulering.
- Herman Schalk draaide geruime tijd mee tijdens het ontwikkelen van het logo en de website.
- Marijke Schalk en en Erzsébet Oosterveld namen samen met Herman de webredactie op zich en zorgden voor een goed georganiseerde, gevulde, up-to-date website.
- Henk Scheffer voor zijn jarenlange en trouwe inzet om de website in te richten en actueel te houden.
- Gerrit van Peursem heeft onze taakgroep ontzettend veel ideeën gegeven, afstemming geregeld met Henk-Jan, de beheergroep en de Kerkenraad, was aanwezig bij talloze bijeenkomsten met derde partijen en leverde onmisbare QR-codes aan voor de nieuwe website.
- Frits van den Boomgaard keurde meermaals ons budget goed en zette onze facturen door naar de PKA.
- Henk-Jan Bustraan regelde vergaderruimte, koppelde belangrijke feedback van huurders en buren terug, richtte het Instagramkanaal op dat groeide naar 818 volgers!
- Anthony en Jan hielpen met het schilderen van trapplanken voor de Kerst- en de Pride dienst.
- De beheergroep zorgde voor de plaatsing van de moderne kerknaam boven het portaal.
- Peter Dillingh voorzag ons van een schat aan historische informatie waardoor we onze gebouwen en geschiedenis nu veel beter begrijpen.
- Joost Koedijk regelde de verhuizing van onze digitale omgeving naar een veilige / ethische provider.
- Karel Oosting voor het vrolijke nieuwe logo van het Solidariteitsfonds.
- Sandra Haverman maakte prachtige foto’s van onze kerk(activiteiten).
- Roya Hamburger en Noa Carmel ontwikkelden het logo en de huisstijl en hielden rekening met veel wensen van de gemeente.
- Olaf Lederer en zijn dochter Sharon Ledererer bouwden de website en namen goede instructievideo’s op.
- Vika Mitrichenko leverde een eerste letterontwerp aan.
- Arno Verweij verzorgde het tweede letterontwerp.
- Patrick de Letter verzorgde nog aanvullend lettertypes / ontwerpen en vervaardigde de uiteindelijke letters.

- Dick Goemans installeerde de monitor aan de Kerkstraat en gaf ons een gratis abonnement op Yo-Deck.
- Fred Bond en Paul Stuifbergen leidden ons rond bij Paradiso.
- Dick Zuiderveld en Roland King gaven bouwkundig advies over eventuele aanpassingen aan de gevel van de Keizersgracht 566.
- Maarten Atsma en Kees Gooris gaven namens de PKA-gebouwencommissie advies over het het laten renderen van investeringen en aanvragen van vergunningen.

(Ook voor namen die we zijn vergeten): Dank voor de samenwerking! Zonder het KGK2030 proces stonden we niet op dit punt.

We hebben het grootste deel van onze doelen bereikt: de kerk is al beter zichtbaar. Maar we zijn nog geen bekende naam in Amsterdam zoals de Westerkerk, de Nieuwe Kerk of de Oude Kerk en er valt nog best wat te winnen qua actieve werving. Iedere zondagochtend is weer een kans om de zaal beter gevuld te krijgen. Laten we de komende jaren dus samen de opdracht oppakken om vaker kansen aan te grijpen om te communiceren over onze geweldige kerk en wat daar voor moois te vinden is. Van zingeving en vriendschap tot schoonheid, muziek, lekker eten en solidariteit. Laten we het van de daken schreeuwen zodat meer Amsterdammers zich bewust worden van onze schat en aansluiting bij ons vinden!

Met dankbare en zomerse groet,

Anna Verbeek
Esther van der Panne
Daniël van Duijn

Weet je nog wel, verslag Netwerkbijeenkomst wijk 1, 2, & 3, 2026

Hetty Broerse

‘Weet je nog wel.....’
Dat was het thema op zaterdag 20 juni in de tuin van de KGK, bij de Netwerkbijeenkomst van de wijken 1, 2, 3 (Centrumwijken). Zo’n bijeenkomst wordt jaarlijks georganiseerd en alle ingeschreven leden uit die wijken krijgen daarvoor een uitnodiging. Het doel daarvan is om in ongedwongen sfeer met elkaar in gesprek te raken en zo de verbinding te zoeken. Ook

ingeschreven leden die we niet zo goed kennen, of nieuwe leden leren we zo beter kennen.
Vanwege de hoge temperaturen op deze dag werd in de schaduw van de zonneluifel met elkaar gesproken onder het genot van zelfgebakken appel-taart, koffie/thee en een verfrissend drankje. Al bij het 'voorstelrondje' kwamen persoonlijke herinneringen, voorvallen en levensbeschrijvingen naar voren. Grappige of aandoenlijke verhalen, maar ook cruciale beslissingen of levenswendingen werden verteld. Zo kregen we ook van bekenden nieuwe verhalen uit hun persoonlijke leven te horen. Het doel van 'verbinding leggen met elkaar' krijgt op deze manier zeker een impuls. En wat te denken van Kees (geen inwoner van een Centrumwijk, maar wel vaste bezoeker van deze bijeenkomst), die, zoals je op de foto ziet, in Schotse uitrusting kwam. Mocht je het verhaal daarachter willen horen, vraag het hem zelf even na de kerkdienst!

Het samenwerkingsproject KGK-Spirit

Nelleke Bos

Zichtbaar en gastvrij, op zondag en doordeweeks

Samenwerking met The Spirit of Amsterdam

Na een rustige zomer maken we in dit najaar nog enkele avonden mee die the Spirit of Amsterdam vanuit ons samenwerkingsproject vormgeeft. Die samenwerking

waren we aangegaan vanuit de wens om meer zichtbaar en gastvrij te zijn als kerk. We blijven als kerk immers naar de toekomst kijken en ons vernieuwen. We zijn dit jaar al meer gaan ontmoeten, spreken een grotere diversiteit aan mensen aan, experimenteren met meer creativiteit en maken ons engagement zichtbaarder.
Het samenwerkingsproject met the Spirit biedt ons ook inzicht in verdere bondgenoten en partners om de kerk heen met wie we de uitwisseling kunnen versterken. Daarom onderzoeken en ondervinden we ook hoe we met verschillende bondgenoten hierin meer kunnen bereiken. In het najaar besluiten we gezamenlijk of en in welke vorm een samenwerking met The Spirit verder gaat. Bezoek dus vooral de komende avonden om hen beter te leren kennen!

Programma's najaar 2026

Maandag 16 november: Open Spirit #3. Uiteenlopende makers geven hun unieke interpretatie van het thema Forgiveness. In het panel zit onder andere onze dominee Annelies.
Dinsdag 15 december: Orchestre Partout. Een muzikale avond vol samenspel met nieuwkomers en Nederlandse muzikanten.

Alvast voor in de agenda: tijdens het Spirit Festival van 11 tot 14 maart 2027 zal de Keizersgrachtkerk als festivallocatie deelnemen. Dit zal zijn op vrijdag 12 maart. Nadere info volgt via www.thespirit.amsterdam.

Kunst in de Kerk

Loes van Berkel

Odette Kleeblatt

Tijdloos Amsterdam

"Zondagochtend vroeg, fietsend door een stil Amsterdam.
De grachten zijn als spiegels en voor heel even is de stad van mij alleen.
Als de klok van de Westertoren 8 slaat en de eerste toeristen verschijnen, vervaagt de magie.
Ik keer om en ga naar huis".

Van 30 augustus tot 1 december hangen er foto's van Odette Kleeblatt in de Tuinzaal van de Keizersgrachtkerk.

De foto's van Odette Kleeblatt vangen Amsterdam in haar meest stille momenten met spel van het licht op het water..
De beelden ademen rust, aandacht en een scherp oog voor details.

Zij nodigen uit om de stad te ervaren zoals Odette dat doet, met geduld en een diepe verbondenheid met Amsterdam.

Voor meer informatie instagram: @odette15 of https://www.werkaandemuur.nl/nl/beeldmaker/Odette-Kleeblatt/6828.

Enquete Keizersgracht

Corina Leegwater

In de Keizersgrachtkerk vinden we het belangrijk dat iedereen voelt dat hij/zij/hen erbij hoort. We willen een gemeente zijn waar een ieder zich gehoord en gezien voelt, ervaart dat hij/zij/hen ertoe doet. Of je nu structureel meedoet aan activiteiten of zomaar eens binnenloopt. Toch gaat het ook wel eens mis, raken mensen uit zicht, voelen zich buitengesloten of hebben de indruk dat hun mening niet telt. Dat kan een gevoel van onveiligheid geven. De kerkraad vroeg zich af in hoeverre mensen in de gemeente (onderling) vertrouwen ervaren in de gemeente en betrokkenheid bij wat er in de Keizersgrachtkerk gebeurt. En waar schuurt het? Wat kunnen we doen om te zorgen dat mensen niet uit beeld raken of zich onveilig of onprettig voelen?
Om dit te onderzoeken hebben we een vragenlijst opgesteld, die we als enquête uitzetten in de gemeente. Iedereen die de uitnodiging voor de startzondag heeft ontvangen, heeft ook een uitnodiging ontvangen om de enquête (online) in te vullen. We hopen dat veel mensen dit zullen doen, vrijuit en kritisch, zodat we een zo goed mogelijk beeld krijgen van het gevoel van veiligheid en betrokkenheid van mensen in onze gemeente. En van waar dit ontbreekt. Ons doel is om vervolgens te onderzoeken wat we kunnen versterken of verbeteren.
In de uitnodiging staat een QR-code om de enquête online te kunnen invullen. Online invullen is voor ons handig, want gemakkelijker te verwerken. Wil je de vragenlijst toch liever op papier invullen? Op de startzondag zijn papieren exemplaren beschikbaar. Wil je thuis een papieren exemplaar ontvangen, stuur een mail naar scriba@keizersgrachtkerk.nl met het adres waarop je de vragenlijst wilt ontvangen.
Alvast bedankt voor het meedoen.

Zanggroepweekend 2026

Voor het vierde jaar op rij was de zanggroep bij Gerie in Broek op Langedijk. Het was een gezellig weekend in een ontspannen sfeer. Op vrijdag vond de traditionele soep van Diederick weer gretig aftrek. We oefenden in de Doopsgezinde Vermaning, deze keer met wel zes mannen. De buurman van de kerk zong ook mee. Naast het zingen werd er ook gezwommen in de sloot tussen de waterlelies en de schaatsenrijders. Anderen liepen het Eerstelingenpad langs de molen.

We hebben zondag gezongen in de dienst. Het thema van de dienst was “vrede” en we zongen o.a. ‘woord dat ruimte schept’ en ‘Die chaos schiep tot mensenland’. Ook Mendelsohn en Oomen drongen door tot Broek op Langedijk. Catrien zong prachtig de solo in ‘Be Thou my vision’ De voorganger vroeg herhaaldelijk of we niet een paar keer per jaar konden komen zingen, wat instemmend geknik opleverde van de andere kerkgangers.
Volgend jaar gaan we weer, kom met ons meezingen!

Documentairereeks 10 geboden

Marion de Groot

Ditmaal een kort ‘zakelijk’ bericht vanuit de 10 Gebodengroep:

Als jullie deze Kids in handen krijgen, is de voorbereiding van de dienst over het 9e gebod – Steel niet! - in volle gang. De dienst is op 20 september, met uitleg van Daan Savert. De documentaire Tree of Lies - Boom des Leugens - wordt vertoond op dinsdag 8 september, start 19.30 uur, in de Tuinzaal. Van harte uitgenodigd om samen de film te zien en na te bespreken.

Op zondag 15 november zal Mariecke van den Berg voorgaan in de laatste dienst in deze serie. Dan zal het gaan over het gebod: Misbruik de naam van God niet. De titel van de documentaire is ‘Vergeef ons onze schulden’, en gaat over het PTSS syndroom bij mannen in Mostar, na de Bosnische oorlog. Die documentaire laten we op dinsdag 3 november zien.

De voorbereiding voor deze dienst en docu van november start in oktober. Tegen die tijd hoor je via krantje en mededelingen daarover meer en gaan we er de deelnemers voor vragen.
Meer informatie bij Marion de Groot of Martyn Mulder via
10Geboden@keizersgrachtkerk.nl
Of natuurlijk na een dienst bij de koffie.

Nieuws van de Steungroep Kosterij

Henk-Jan Bustraan

VERHUUR EN EXPLOITATIE

De dagelijkse zaalverhuur van de kerk gaat vanaf september weer volop van start.

De thema’s waar de kerk zich voor openstelt (muziek / buurt / zorg en welzijn / spiritualiteit) komen weer uitgebreid aan bod de komende maanden in de kerkzaal, tuinzaal en de vergaderzalen Friendship en Amici.

Muziek

Het Orkest van de 18e eeuw komt weer een aantal keer repeteren bij ons, alsmede Cappella Amsterdam.
Tevens zijn er diverse klassieke concerten gepland en een aantal bijzondere voorstellingen waarbij er veel licht-, rook- en lasereffecten gebruikt zullen worden. Daarnaast weer 2 hele mooie filmcompositie muziekconcerten van La Chapelle Sauvage (19/09 en 17/10). Op onze

website staat (en komt) alle info omtrent data en kaartverkoop.

Buurt

Stadsdorpen, afdeling Grachten en Straatjes organiseert weer een aantal heel mooie lezingen bij ons. Ook de VVAB (Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad) organiseert weer 1x per maand mooie lezingen op zaterdagochtenden. En daarnaast viert de VVAB weer de verjaardag van de stad Amsterdam bij ons, in de Kerkzaal. Dat wordt aangekleed met een fototentoonstelling in de Kerkzaal, medio oktober, van Roos Aldershoff over het Walenweeshuis.

Onze fijne samenwerking met Wijkcentrum D'Oude Stadt (Kerkstraat 123) resulteert in een tweetal nieuwe activiteiten bij ons, in de tuinzaal en in Amici. D'Oude Stadt heeft niet genoeg ruimte om het te faciliteren, vandaar dat onze ruimtes gebruikt gaan worden. We zijn 10 woensdagen een locatie voor de GGD (COVID vaccinatie voor 70+-ers uit de buurt). En, we gaan 10x ruimte geven aan SIPI voor inburgeringslessen (taal). We kijken erg uit naar de samenwerking met deze nieuwe partners!

Ook 'Heen-en-Weer', afdeling Centrum, (de groene Canta taxi's voor maatschappelijk vervoer in het centrum) komt weer een aantal keer voor vrijwilligersbijeenkomsten met de chauffeurs.

Probus (afdeling Centrum), komt 2x per maand bij ons samen in de Tuinzaal voor een lunch en lezing. Probus bevordert saamhorigheid en vriendschap tussen postactieven van 55 jaar en ouder. Onze lunch, *GerdaSoep © en M-Broodjes ©* , draagt daar tot ieders tevredenheid aan bij. .

Welzijn

GGZ Hulpverlening van oa. Arkin, PerMens, ANE, Opleiding Psychiatrie Consortium, HVO Querido zal de komende maanden weer veelvuldig aanwezig zijn met referaten, conferenties, workshops en symposia in de tuinzaal en de kerkzaal.

Extra aandacht voor een lezing op woensdagavond 30 september van Manu Kierse bij ons in de Kerkzaal, georganiseerd door Humanitas Amsterdam/Diemen. In het kader van de Week tegen Eenzaamheid spreekt Manu Kierse (Hoogleraar psychologie en auteur) over Levend Verlies. Op onze website kunt u zich aanmelden als u daarbij aanwezig wilt zijn.

In september gaan de maandelijkse inloopmiddagen van de Vereniging Ouders Overleden Kind weer van start op zaterdagmiddagen, voor iedereen die leeft met het gemis van een (klein)kind.

Kerk en Spiritualiteit
De wereld verandert in een rap tempo. De vraag naar rust, bezinning en meditatie neemt navenant toe. De serene uitstraling van onze kerkzaal wordt steeds meer gebruikt hiervoor, door organisatoren met diverse achtergronden. Herhalingen van zeer succesvolle activiteiten van het afgelopen jaar liggen in het verschiet: zangcirkels met 200 deelnemers, een 7-uur durende Kirtan van Bhaktabliss en een workshop van Prana Miracles zijn aanstaande. Tevens is er weer een ligconcert/aromatherapie gepland in het najaar door Marynka.

Naast onze fameuze zondagochtend kerkdiensten zijn er bijeenkomsten van anderen en ook daar neemt het aantal (veelal jonge) deelnemers en geïnteresseerden toe. Dat geldt bij de maandelijkse vieringen van de NUUF, alsmede bij de Oekraïense kerk in oprichting (Emmanuil) en bij onze partner Kingdom Church.
Tot slot, ook voor onze vaste huurders in de kantoren achter onze kerk, gaat het drukke najaar weer van start: Digistudies / Philomela / Mensenbieb / Urban / RotarAct / Dispuut Atlas en het Drugspastoraat.

Verhuur publiek toegankelijk
Een overzicht van alle publiek toegankelijke activiteiten in onze kerk kunt u vinden op de homepage van onze website, onder het kopje ***'agenda'***.

Steungroep Kosterij
Vrijwilligers van de kerk (en soms ook van Dispuut Atlas) helpen fantastisch mee bij de verhuuractiviteiten en die hulp is de komende maanden ook weer hard nodig. Daarnaast vragen we bij deze ook hulp bij PR/Communicatie: instagram beheren, flyers en posters maken, agendabeheer, items maken voor onze webredactie en wat administratieve taken. Wie wil helpen?

Wilt u huren?
Wie weet kent u iemand die op zoek is naar een betaalbare en centraal gelegen vergaderlocatie met prima voorzieningen. Wijs hen dan eens op de Keizersgrachtkerk. Dat geldt uiteraard ook voor (koor) repetitieruimte, concertzaal en trouwlocatie.

U kunt belangstellenden informatie geven door te verwijzen naar onze website:
www.keizersgrachtkerk.nl/verhuur.

Wist u dat u tegen gereduceerd tarief kunt parkeren vlakbij de kerk? Kijk op:
https://parkeergaragekeizersgracht.nl/keizersgrachtkerk/

Of klik op de QR code:

De Keizersgrachtkerk en haar dwarsliggers (134)

Peter Dillingh

Op dinsdagmiddag 24 mei 1960 werd in Alblasserdam op de scheepswerf van Verolme het motortankschip ‘P.S. Gerbrandy’ te water gelaten. Mevrouw Gerbrandy verrichtte de doop. Ze vond het moedig om een schip naar haar man te noemen: “Moet hij rechts, dan gaat hij links. Moet hij links, dan gaat hij rechts. Hij is wat je noemt volkomen onbestuurbaar.” Ze kon het weten, want ze was al 49 jaar met hem getrouwd! Een liefdesgeschiedenis die begon op catechisatie.

“Moet hij rechts, dan gaat hij links. Moet hij links, dan gaat hij rechts. Hij is wat je noemt volkomen onbestuurbaar.”

Pieter Sjoerds Gerbrandy (1885-1961) was minister-president van Nederland in de Tweede Wereldoorlog. Hij begon in 1960 te schrijven aan zijn memoires. Hij voltooide ze niet, maar bewaarde ze wel. Gerbrandy was geboren in Goëngamieden bij Sneek. Hij ging naar het gymnasium in Zetten. In 1905 ging hij rechten studeren aan de Vrije Universiteit.

Gerbrandy schrijft: “Een man met invloed in de Christelijke beweging dier dagen was Ds. J.C. Sikkel, predikant van de Gereformeerde Kerk in Amsterdam. Mijn broer Hiskia, nog een andere medisch student, Willem Pel en ik werden zijn ‘catechisanten’ binnen een minimum van tijd met warme belangstelling. Sikkel volgde een soort Socratische methode, waarbij hij de vragen formuleerde en ons tot weloverwogen antwoorden noopte, welke zo nu en dan fijntjes zijn kritiek ondergingen. Ook de humor ontbrak dan niet. De diensten door Sikkel in de Gereformeerde Kerk van Amsterdam geleid, werden door veel student-en

hoog gewaardeerd. Die waardering was bij ons reeds aangevangen vóór wij hem persoonlijk kenden. Hij volgde bij zijn preken de methode van terstond des maandags zijn tekst te kiezen, die de daarop volgende dagen te bestuderen en overdenken. Maar hij sprak des zondags alleen van aantekeningen. Dat gaf aan zijn preken frisheid en tevens diepgang. Hij werd geïnspireerd en van hem ging inspiratie uit. Pogend het karakter van zijn preken aan te geven, zou de omschrijvende kwalificatie moeten luiden: door de gekozen tekst kwam steeds de Bijbel in zijn geheel het levende Woord van God tot u; de wijze waarop hij daarbij zijn taal koos, liet nooit na de consciëntie van een toehoorder te raken. Er zat steeds iets in van het openen en sluiten van het Koninkrijk Gods. Veel van zijn preken, die door hoorders werden gestenografeerd, zijn na zijn dood uitgegeven naast de reeds gepubliceerde en vonden een grote afname onder Gereformeerden en Hervormden.

Er ontstond een groep van vereerders, door anderen Sikkelianen betiteld, iets wat hij zelf verafschuwde. Zijn invloed werd versterkt doordat hij een eigen Weekblad 'Hollandia' redigeerde, waarin herhaaldelijk kritiek ook op eigen milieu werd uitgeoefend. Zij die dit weekblad lazen, werden door zijn artikelen opgevoed in de richting van zelfstandig oordelen.

Zondagsavonds was in zijn grote huiskamer bijna steeds een groep van belangstellenden, een paar gemeenteleden, enkele studenten, soms ook een letterkundige, aanwezig. Onder het genot van een kop thee, een glas wijn en een goede sigaar ontspon zich daar steeds een gedachtenwisseling op hoog niveau, waaraan hij leiding gaf. Wat

staatkundig of kerkelijk van groot belang scheen, werd daar besproken. Maar ook grote romanschrijvers, ook het persoonlijk leven beheersende zaken, waren voorwerp van vrije gedachtenwisseling. Sikkel had de gewoonte zich goed op de hoogte te stellen van wat de studenten in de literatuur interesseerde. Wat zij lazen, las hij, eenmaal ontdekten wij, dat hij de cyclus 'Jean Christophe' al geheel

gelezen had voor wij begonnen waren. Het is deze kring, die begrijpelijkerwijs ver uitstak boven wat op de 'boerderij' had bestaan en die onvergetelijk werd. Onvergetelijk ook, doordat wij daar vonden een man, die met een sterk sociaal gevoel stond tegenover de ellende en het onrecht in de samenleving. Zijn geschreven taal doet hem herkennen als ontbloot aan juridische aanleg, maar zijn persoonlijk woord was zeldzaam boeiend.

Er was een heel aparte reden voor mij om deze kring onvergetelijk te vinden. Ik werd kop en oren verliefd op zijn oudste dochter en we zijn in mei 1908 verloofd. Dat bracht mee, dat ik gezwind ernst moest maken van de voorbereiding van het doctoraalexamen, waarover ik tevoren niet had gemijmerd."

Bij zijn promotie op 27 januari 1911 kreeg Piet Gerbrandy van zijn aanstaande schoonvader een bijbel cadeau, met als tekst Psalm 119:133: "Maak mijne voetstappen vast in uw woord, en laat geene ongerechtigheid over mij heerschen." Hendrina Elisabeth Sikkel en Pieter Sjoerds Gebrandy trouwden in de Keizersgrachtkerk op donderdag 18 mei 1911. Het huwelijk werd bevestigd door de vader van de bruid, ds. J.C. Sikkel. Een gedenksteen in de gevel van zijn woonhuis Eerste Constantijn Huygensstraat 120, hoek Vondelstraat, herinnert aan hem: Johannes Cornelis Sikkel (1855-1920).

Peter Dillingh,
e-mail peterdillingh@hetnet.nl

Met dank aan Piet Gerbrandy J.C

OORLOG OF PACIFISME

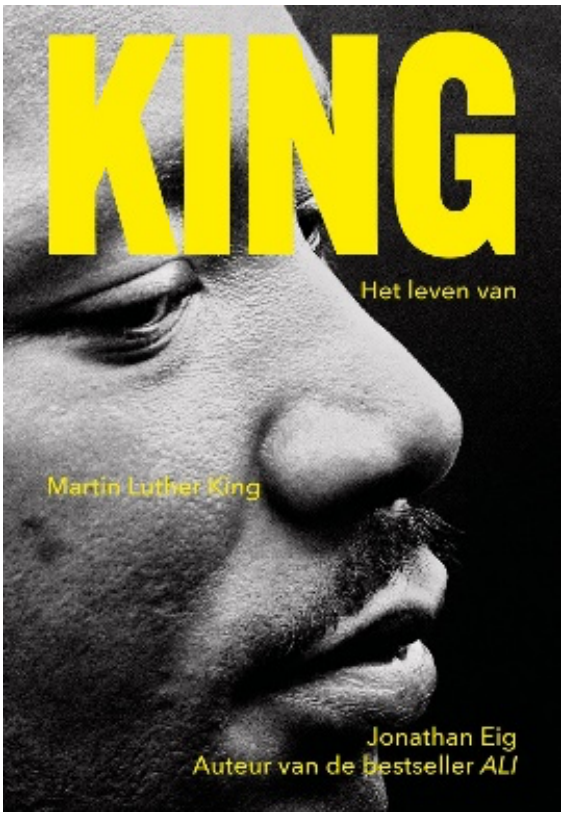
Jouke Kramer

"Isolation is a frightening place to inhabit, especially during bouts of depression. The Monster's ultimate goal is to persuade you into self-harm. I can't say I haven't been there; the mere thought troubles me deeply. Even when life appears to be going well, in that isolated state, nothing seems to matter. It's not about what you see or what is objectively true; it's about what you feel—or, more accurately, what you fail to feel, which for me manifests as a profound deadness. *Welcome to my life. Each day, the P.T.S.D. Monster is at work"*	*"Isolatie is een angstaanjagende plek om te vertoeven, vooral tijdens depressieve periodes. Het uiteindelijke doel van het Monster is je aan te zetten tot zelfbeschadiging. Ik kan het niet zeggen, ik ben er nog nooit geweest; alleen al de gedachte eraan verontrust me diep. Zelfs als het leven goed lijkt te gaan, lijkt in die geïsoleerde toestand niets er meer toe te doen. Het gaat niet om wat je ziet of wat objectief waar is; het gaat om wat je voelt – of, nauwkeuriger gezegd, wat je niet voelt, wat zich bij mij manifesteert als een diepe leegte.* *Welkom in mijn leven. Elke dag is het PTSS-monster aan het werk."*

Aan het woord is een neef van me in de VS. Hij heeft PTSS, doordat hij in de Irak-oorlog heeft gevochten.
De PTSS noemt hij het Monster, waarmee hij vecht. De oorlog was niet gestopt voor hem, toen hij weer thuiskwam. Die gaat door, net als in vele, vele andere jonge mensen.
Dat het Monster probeert je jezelf iets aan te doen is een ernstig gevaar. Een maat van Omar heeft anderhalve maand geleden dit gevecht verloren: hij heeft zichzelf om het leven gebracht.
Ik heb gejankt toen ik Omar's verhaal hoorde.

Omar's verhaal gaat dus alleen over gevolgen op lange termijn. De oorlog zelf: kinderen die hun ouders verliezen. Ouders hun kinderen of partner. Angst voor drones die zomaar, overal kunnen opduiken om je kwaad te doen. Zelfs je slaapkamer binnen kunnen vliegen. Al dat gruwelijk lijden van mensen in oorlog. Militairen gaan er vol goede moed heen, en komen gedesillusioneerd en beschadigd terug. Ook het milieu lijdt onder al dat gif en bommen.

Oorlog is een absurde en afschuwelijke manier om ruzies op te lossen. We zouden dit tot elke prijs moeten bestrijden.
Met onze leesclub lazen we een biografie van Martin Luther King. Ik vond hem érg inspirerend, ook al was hij zeker niet volmaakt.
Hij heeft heel veel bereikt in zijn strijd tegen discriminatie van Afrikaans-Amerikanen in de VS.

Zijn geloof gaf hem kracht. Voordat hij met andere zwarte leiders een demonstratie of staking begon, gingen ze met elkaar op de knieën.
Onder invloed van Gandhi had hij de visie van geweldloze weerbaarheid gekregen. Gandhi leerde dit van Lev Tolstoj, met wie hij ook correspondeerde. Tolstoj was door de Bergrede van Jezus geïnspireerd.
Ik heb heel grote bewondering voor Martin Luther King. De man die een beroemde toespraak hield vanaf het Lincoln Memorial in hartje Washington: I have a Dream. Hij wist dat zijn ijveren hem zijn leven zou kosten, besprak dit met zijn vrouw Coretta. Maar hij ging door. Je kunt rustig zeggen dat hij zijn leven gaf voor zijn vrienden. Op de avond voordat hij vermoord werd, hield hij een indrukwekkende toespraak. Hij vertelde toen, dat hij zoals Mozes op de berg het beloofde land zou zien, maar er niet in binnen zou kunnen gaan. Hij voelde het.
King heeft mij zelf over de streep geholpen. Ik draag nu het gebroken geweertje van het Pacifisme.

Eigenlijk heeft de christelijke kerk een catastrofale fout gemaakt, door het pacifisme van de eerste eeuwen te verlaten. De uitspraken van Jezus zijn niet voor tweeërlei uitleggen vatbaar:
“Heb je vijanden lief”, en “ik zeg jullie je niet te verzetten tegen wie kwaad doet, maar wie je op de rechterwang slaat, ook de linkerwang toe

te keren.”.
Puur geweldloze weerbaarheid!
Het grootse hiervan is dat als je dit doet, de duivelse keten van geweld en tegengeweld doorbroken wordt.

Van mijn vader, in 1968 overleden na een leven van onder meer 3½ jaar krijgsgevangenschap door de Japanners, vond ik een gedrukt papier terug. Een rondzendbrief van een vredesgroep, die zich noemde *Nederland-Vredeland*. Toen ik dit opzocht op het internet, vond ik een geschrift van de Militaire Inlichtingendienst: *Confidentieel: Handboek vredesbewegingen*. Vredesbewegingen waren gevaarlijk!
Het papier van mijn vader rept over een televisie-uitzending, waar J.J.L. van Zuylen zijn vredesvisie uitgelegd had. Dat leverde 150.000 adhesiebetuigingen op. Niet een klik op een enquête, niet een email of appje, maar al die Nederlanders schreven een brief of kaart en deden dat op de post.
Daar stond de aantekening bij, dat mijn vader 4 april 1968 *f* 2,50 overgemaakt had naar deze stichting. 12 dagen later, 16 april, overleed hij, 56 jaar oud. Het ontroerde me dat mijn vader tot het eind van zijn leven achter het pacifisme stond.
Zoveel Nederlanders die achter deze beweging stonden! Wij ouderen herinneren ons ook dat er een partij was bij wie dit bovenaan stond: de Pacifistisch Socialistische Partij. Deze is in 1991 opgegaan in Groen Links.

Door de oorlog in Oekraïne is praten over vrede lastig. De verleiding is groot om vooral veel wapens te geven aan dit land, dat zo lafhartig binnengevallen is. Maar pacifisten zeggen dan: wees gericht op diplomatie ipv wapens om tot een oplossing te komen.
Op een bijeenkomst van Kerk en Vrede is een film over deze oorlog vertoond, vanuit het gezichtspunt van Russische soldaten. Een gevaarlijke film, want het toont naast de verschikkingen van oorlog, niet de Russen als onzichtbare vijand, maar als gewone mensen. De film is van de lijst van het IDFA en vele andere filmfestivals gehaald. Men probeerde de film onzichtbaar te maken, wat niet gelukt is: zie onderaan, hij staat gewoon op YouTube. Een zeer indrukwekkende film. Aanbevolen!

De vredesbeweging is zwak geworden. Zeker als je dat vergelijkt met 1968. Maar de oorlog is een té groot kwaad om niet te bestrijden. Meer mensen zouden zich moeten inzetten voor de vrede.

Dit is zó belangrijk, mensen. De avond over Oorlog en vrede, waar Bram Grandia en Gert van der Ende spraken, trok veel belangstelling van jullie. Dat was goed, maar we zeiden, dat moet een vervolg krijgen.
Ook al kun je jezelf nog geen pacifist noemen – dat deed ik tot voor kort ook niet – is het goed om na te denken over een alternatief voor oorlog voeren met wapens.
Sinds een jaar of twee ben ik lid geworden van Kerk en Vrede, de club vanuit de kerken, van mensen die zoeken naar een vreedzaam alternatief voor oorlog. Met mensen als Bram Grandia, die jarenlang voorzitter is geweest van K&V.
Ik hoop heel erg dat jullie, na wat je misschien gehoord hebt op onze bijeenkomst, verder wilt denken, wilt praten, over hoe we ooit een eind kunnen maken aan oorlogen.
Dat er niet nóg meer levens verloren gaan, het milieu verpest wordt, en er in ons land geen geld over blijft voor de mensen.
Laat er niet meer Omar's komen, of Fatima's, of Mohammeds, in Gaza, Jemen, Soedan, Congo!

Ik wil je ernstig vragen een begin te maken en je aansluiten bij een vredesorganisatie.
Je kunt beginnen je aan te melden bij bijvoorbeeld Kerk en Vrede, via deze QR-code of op https://tinyurl.com/KerkEnVredeLidWorden.
Laten we de vredesbeweging weer groot maken!

- https://kerkenvrede.nl/
- King : Het leven van Martin Luther King / Jonathan Eig. Uitgever Hollands Diep, 2023. Vert. door Frans Reusink
- Info over "Russians at War" https://tinyurl.com/RussiansWar De film zelf: https://tinyurl.com/FilmRussians
- Mattheüs 5 vers 39

Overzicht van voorbereidingsgroepen en jaarrooster

Werkgroep Morgendiensten

Je mist in deze Kerk in de Stad wellicht het jaarrooster van kerkdiensten en de voorbereidingsgroepen. Dat klopt. In de brochure die aan alle leden en vrienden is toegestuurd én op de website

(keizersgrachtkerk.nl/voorbereidingsgroepen) staan alle thema's voor de groepen beschreven.

Het overzicht van alle zondagen vind je op keizersgrachtkerk.nl/jaarrooster.

Een voorbereidingsgroep coördineren: iets voor jou?

Alle diensten in de Keizersgrachtkerk worden voorbereid met medewerking van gemeenteleden, het behoort tot de kern van ons gemeente zijn. Dat is al jaren zo en de animo ervoor is nog steeds aanwezig, gelukkig! Maar die voorbereiding – zeker als het series diensten rond een thema betreft – moet wel gecoördineerd worden en daar wordt de spoeling wat dunner. Daar kunnen we als Werkgroep Morgendiensten (WMD) dus zeker versterking gebruiken. Wie weet is het iets voor jou.

Veel gemeenteleden hebben wel eens of vaker aan een voorbereidingsgroep meegedaan en weten dus ongeveer wat een coördinator doet. Als coördinator kun je je kwaliteiten inzetten en vergroten. Mensen enthousiasmeren, het groepsproces ondersteunen, naar een product toewerken … En als WMD zullen we nieuwe coördinatoren natuurlijk goed instrueren en ondersteunen. Bijvoorbeeld door je eerst met een door de wol geverfde coördinator samen een groep te laten doen. Ook tijdens de tweemaandelijkse vergaderingen van de WMD worden ervaringen uitgewisseld.

De ervaring leert dat het belangrijk is dat het thema van de groep die je coördineert je aanspreekt. Kijk dus naar de nieuwe groepen in de brochure over het nieuwe seizoen die naar iedereen gestuurd is. Of kijk op de website: keizersgrachtkerk.nl/voorbereidingsgroepen. Er is vast een thema bij dat bij je past!

Voor meer informatie en om je aan te melden kun je bij de stuurgroep van de WMD krijgen via wmd@keizersgrachtkerk.nl, of spreek een van ons (Wilma Eusman, Pauline Koedijk, Herman Schalk) aan na de dienst. Wie weet leid je al dit jaar een groep!

PS: Als je al eens (of vaker) een voorbereidingsgroep hebt gecoördineerd en daar weer zin in hebt, laat het ons weten!